

Sygn. akt **XX GC 810/14**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 lipca 2017 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XX Wydział Gospodarczy

w składzie:

Przewodniczący –	SSO Iwona Grzegorzewska
Protokolant –	Elżbieta Sikora

po rozpoznaniu 21 czerwca 2017 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy ze skargi (...) **Sp. z o.o. w W.**

przeciwko (...) **Zakładowi (...) na (...) S.A. w W.**

o uchylenie wyroku sądu polubownego

orzeka

1. oddała skargę;
2. zasądza od (...) Sp. z o.o. w W. na rzecz (...) Zakładu (...) na (...) S.A. w W. kwotę 1.217,00 zł (tysiąc dwieście siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 1.200 zł (tysiąc dwieście złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

SSO Iwona Grzegorzewska

Sygn. akt XX GC 810/14

UZASADNIENIE

Dnia 12 sierpnia 2014 r. (...) **spółka z o.o. w W.** (dalej: (...), **skarżący**) wniósł przeciwko uczestnikowi (...) **Zakładowi (...) na (...) SA w W.** (dalej: (...), **uczestnik**) skargę o uchylenie wyroku sądu polubownego – Sądu Arbitrażowego przy Krajowej Izbie Gospodarczej w W. z dnia 24 kwietnia 2014 r. wydanego w sprawie o sygnaturze akt SA 67/13, zaskarżając go w części obejmującej punkt III i IV sentencji wyroku i w tym zakresie wnosząc o jego uchylenie oraz obciążenie uczestnika kosztami postępowania sądowego.

Jako podstawy uchylenia wyroku SA 67/13 skarżący wskazał:

- sprzeczność wyroku z podstawowymi zasadami porządku publicznego w Rzeczypospolitej Polskiej poprzez rażące naruszenie naczelną zasadą prawa cywilnego – prawa podmiotowego do odsetek tj. art. 481 §1 w zw. z art. 455 Kodeksu Cywilnego poprzez błędne ustalenie wymagalności roszczenia odsetkowego za opóźnienie, które to w konsekwencji doprowadziło do pozbawienia skarżącego prawa podmiotowego do dochodzenia nabytych praw

majątkowych względem uczestnika i w rezultacie naruszenie konstytucyjnej zasady ochrony własności, obejmującej ochronę praw majątkowych oraz zasady pewności obrotu (art. 1206 §2 pkt 2 k.p.c.);

- niezachowanie podstawowych zasad postępowania przed sądem polubownym polegające na rażącym naruszeniu prawa materialnego przez Sąd Arbitrażowy poprzez dokonanie wadliwej wykładni normy prawnej art. 481§1 w zw. z art. 455 k.c. i błędne określenie wymagalności roszczenia odsetkowego za opóźnienie (art. 1206 § 1 pkt 4 k.p.c. i § 5 ust.1 pkt 1 Regulaminu Sądu Arbitrażowego z dnia 27 listopada 2003 r.)

W uzasadnieniu powyższych zarzutów skarżący podał, iż:

(...) wniósł o zasądzenie od (...) kwoty 8 437 360,02 EUR wraz z ustawowymi odsetkami. W odpowiedzi na pozew uczestnik wniósł pozew wzajemny o zasądzenie od skarżącego 71 890 389,82 zł z tytułu zwrotu wynagrodzenia pobranego przez skarżącego od uczestnika na podstawie Umowy Szczegółowej bądź tytułem odszkodowania za nienależyte wykonanie tej umowy wraz z odsetkami od dnia wniesienia pozwu wzajemnego. Skarżący zmienił powództwo wnosząc o zasądzenie od uczestnika na rzecz skarżącego 38 433 190,23 zł, a następnie ograniczył je do 35 662 917,52 zł. Wyrokiem Sądu Arbitrażowego z 18 grudnia 2012 roku (SA 108/10) na rzecz skarżącego od uczestnika została zasądzona kwota 17 193 355,45 zł oraz koszty postępowania; umorzono postępowanie w zakresie cofniętego powództwa oraz oddalono powództwo główne w pozostałym zakresie, a powództwo wzajemne w całości. Sąd Arbitrażowy zasądził na rzecz skarżącego odsetki ustawowe do dnia wniesienia pozwu, nie rozstrzygając kwestii odsetek od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty uznając, że żądanie skarżącego nie zostało skutecznie zgłoszone w tym postępowaniu. Z tego powodu skarżący złożył kolejny pozew (drugi) dotyczący zapłaty skapitalizowanych odsetek od poszczególnych roszczeń skarżącego dochodzonych w sprawie o sygn. akt: SA 108/10, SA 190/10 W na dzień wydania wyroku w sprawie SA 108/10, SA 190 W oraz od kwot zasądzonych SA 108/10, SA 190/10 W, w tym kosztów postępowania na dzień wniesienia drugiego pozwu oraz zasądzenie odsetek ustawowych od ww. kwot od dnia wniesienia drugiego pozwu do dnia zapłaty.

Wysokość skapitalizowanych roszczeń odsetkowych obejmowała dwa okresy:

- od dnia wniesienia pierwszego pozwu (31.03.2010r.) liczone od dnia 1.04.2010r. do dnia wydania wyroku tj. 18.12.2012 r. (SA 108/10) (993 dni - 6 064 181,02 zł);

- od dnia następującego po dniu wydania wyroku SA 108/10 (tj. 19.12.2012r.) do dnia wniesienia drugiego pozwu (29.03.2013r.) (101 dni - 625 657,74 zł)

Zaskarżonym wyrokiem SA z dnia 24 kwietnia 2014 roku Sąd Arbitrażowy w sprawie o sygn. akt 67/13 zasądził od (...) na rzecz (...) 2 397 322,24 zł tytułem odsetek za okres od 3 kwietnia 2013 roku do 24 kwietnia 2014 roku wraz z dalszymi odsetkami od dnia wydania wyroku, w pozostałym zakresie powództwo oddalił.

W uzasadnieniu SA wskazał, że roszczenie skarżącego mogło powstać dopiero z chwilą opóźnienia się/zwłoki uczestnika ale tylko wtedy gdy bezspornie zostały wyjaśnione wszystkie okoliczności konieczne do ustalenia jego wysokości, natomiast stan opóźnienia powstałby z chwilą braku spełnienia bezspornego co do zasady i wysokości świadczenia niezwłocznie po wezwaniu wierzyciela do wykonania zobowiązania. Dopiero takie wezwanie postawiłoby w stan wymagalności samo roszczenie skarżącej, co nastąpiło z chwilą doręczenia drugiego pozwu uczestnikowi.

Zdaniem skarżącego takie rozstrzygnięcie jest nieprawidłowe i wydane z naruszeniem podstawowych zasad porządku prawnego oraz zasad postępowania przed sadem polubownym.

W odpowiedzi na skargę uczestnik - (...) wniósł o oddalenie skargi w całości i obciążenie skarżącego kosztami postępowania.

W uzasadnieniu swojego stanowiska procesowego uczestnik podniósł, że nie zachodzą podstawy do uchylenia wyroku sądu polubownego ponieważ nie jest sprzeczny z podstawowymi zasadami porządku publicznego w RP, a jego wydanie nie wiązało się z niezachowaniem przez sąd polubowny podstawowych zasad postępowania przed tym sadem.

Tymczasem zarzuty skarżącego stanowią merytoryczną polemikę z zaskarżonym wyrokiem (k. 119 i nast.)

W uzasadnieniu wskazał, że częściowe oddalenie powództwa o zasądzenie odsetek nie naruszyło zasad porządku publicznego, a w szczególności naczelnej zasady prawa cywilnego tj. ochrony praw podmiotowych. Uczestnik wskazał, że zarzuty skarżącego sprowadzają się do błędnego przyjęcia, że prawo wierzyciela do dochodzenia odsetek należy do naczelných zasad porządku publicznego, a nadto zarzuca w istocie błędne ustalenia faktyczne sądu polubownego (w zakresie ustalenia daty wymagalności roszczenia skarżącego)

Sąd poczynił następujące ustalenia faktyczne:

Dnia 1 marca 2004 r. strony zawarły Umowę ramową dostawy i wdrożenia oprogramowania zintegrowanego systemu informatycznego. W paragrafie 42 tej Umowy strony postanowiły, że wszelkie spory dotyczące Umowy lub jej wykonania oraz Umów szczegółowych, bądź z nimi związane będą poddane właściwości Sądu Arbitrażowego przy Krajowej Izbie Gospodarczej w W. i będą rozpatrywane zgodnie z regulaminem tego Sądu. Następnie dnia 30 grudnia 2004 r. strony zawarły (...) G. (...) § 14.3 tej Umowy strony postanowiły, że wszelkie spory dotyczące Umowy lub jej wykonania, bądź z nimi związane będą poddane właściwości Sądu Arbitrażowego przy Krajowej Izbie Gospodarczej w W. i będą rozpatrywane zgodnie z regulaminem tego Sądu.

Pierwsza z wymienionych umów została podpisana – w imieniu (...) Spółki z o.o. – przez S. M., a druga - przez D. L.

- **dowód** : Umowa ramowa dostawy i wdrożenia oprogramowania zintegrowanego systemu informatycznego i (...) G. (...) - niesporne

Dnia 28 sierpnia 2013 r. J. K. (1) i P. S., a dnia 05 grudnia 2013 r. M. D. oraz J. K. (2) działając w imieniu i na rzecz (...) Spółki z o.o. w W. - działając w celu uniknięcia wątpliwości na podstawie art. 103 § 1 k.c. - , potwierdzili wszelkie czynności prawne i faktyczne, w tym zapewnienia i oświadczenia złożone w imieniu i na rzecz Spółki przez D. L. (wiceprezesa (...) z (...)) oraz S. M. (prezesa (...) z (...)) dokonane w związku z negocjowaniem, podpisaniem i aneksowaniem oraz w związku z wszelkimi czynnościami związanymi w realizacją projektu wdrożenia zintegrowanego systemu informatycznego (...) w (...) Zakładzie (...) na (...) SA oraz Umowy ramowej dostawy i wdrożenia oprogramowania zintegrowanego systemu informatycznego z dnia 1 marca 2004 r., Porozumienia o przystąpieniu do Umowy Ramowej z dnia 7 października 2004 r. oraz (...) G. (...) z dnia 30 grudnia 2004 r. zmienionej aneksem nr (...) dnia 3.08.2006 r.

- **dowód**: potwierdzenia czynności, niekwestionowane

Pozwem głównym z dnia 31 marca 2010 r. (...) Spółka z o.o. wniesionym do Sądu Polubownego w W. wniósł o zasądzenie od pozwanego (...) na (...) SA w W. kwoty 8 437 360,02 euro z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty.

Sprawa została zarejestrowana pod sygnaturą akt SA 108/10, 190/10W.

W piśmie z dnia 31 sierpnia 2010 r. (...) Spółka z o.o. zmieniła powództwo w ten sposób, że wniosła o zasądzenie od pozwanego łącznej kwoty 38 433 190,23 zł.

W piśmie z dnia 22 marca 2011 r. (...) Spółka z o.o. po raz kolejny zmieniła powództwo w zakresie pkt 4 petitum pozwu, ograniczając je do kwoty stanowiącej równowartość 1 948 067,15 euro wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 26.08.2009 r. do dnia wniesienia pozwu.

W piśmie z dnia 28 kwietnia 2011 r. powód zmienił powództwo w ten sposób, że ograniczył roszczenie z punktu 4 petitum pozwu do kwoty 9 523 484,50 zł.

W piśmie z dnia 13 lipca 2012 r., wniesionym po zamknięciu rozprawy w dniu 19 czerwca 2012 r. powód podsumował swoje żądanie, w ten sposób, że wniósł o zasądzenie od pozwanego (...) SA w W. kwoty 35 667 698,85 zł wraz z należnymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu tj. 31 marca 2010 r. do dnia zapłaty.

W piśmie z dnia 25 września 2012 r. powód – podsumowując swoje stanowisko - odstąpił od żądania odsetek ustawowych liczonych od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. W kolejnym piśmie z dnia 26 października 2012 r. powód wniósł o zasądzenie kwoty 35 662 917,52 zł wraz z należnymi odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia wniesienia pozwu tj. 31.03.2010 r. do dnia zapłaty.

Sąd Polubowny ustalił swoją właściwość do orzekania w niniejszej sprawie na podstawie zapisu na sąd polubowny zawartego w art. 42 Umowy ramowej dostawy i wdrożenia oprogramowania zintegrowanego systemu informatycznego z dnia 1 marca 2004 r. oraz zapisu na sąd polubowny zawartego w § 4 Porozumienia o przystąpieniu do Umowy ramowej dostawy i wdrożenia oprogramowania zintegrowanego systemu informatycznego z dnia 1 marca 2004 r. zawartego dnia 7 października 2004 r. Właściwość Sądu Polubownego została przez strony potwierdzona na posiedzeniu tego Sądu dnia 28 marca 2011 r.

Postępowanie przed Sądem Polubownym toczyło się w oparciu o Regulamin Sądu Arbitrażowego przy Krajowej Izbie Gospodarczej w W. w wersji obowiązującej od dnia 1 stycznia 2003 r. oraz z zachowaniem zasad postępowania arbitrażowego wynikających z przepisów Części piątej k.p.c.

Wyrokiem z dnia 18 grudnia 2012 r. Sąd Polubowny – Sąd Arbitrażowy przy Krajowej Izbie Gospodarczej w W. po rozpoznaniu sprawy z powództwa (...) Spółki z o.o. w W. przeciwko (...) Zakładowi (...) na (...) SA w W. o zapłatę 8 437 360,02 euro oraz z powództwa wzajemnego (...) Zakładu (...) na (...) SA w W. przeciwko (...) Spółce z o.o. w W. o zapłatę 71 890 389,82 zł:

- zasądził do (...) Zakładu (...) na (...) SA w W. na rzecz (...) Spółki z o.o. w W. kwotę 17 193 355,45 zł
- umorzył postępowania w zakresie powództwa głównego w odniesieniu do żądania zapłaty kwoty 8 437 360,02 euro z ustawowymi odsetkami od tej kwoty od dnia wniesienia pozwu oraz w części dotyczącej kwoty 2 770 272,71 zł,
- oddalił powództwo główne w pozostałej części,
- oddalił powództwo wzajemne,
- zasądził do (...) Zakładu (...) na (...) SA w W. na rzecz (...) Spółki z o.o. w W. kwotę 199 262,70 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

W uzasadnieniu powyższego rozstrzygnięcia, Sąd Polubowny wyjaśnił, że w pozwie z dnia 31 marca 2010 r. powód wnosił o zasądzenie kwoty 8 437 360,02 euro wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu. Następnie w piśmie z dnia 31 sierpnia 2010 r. powód odstąpił od pierwotnego żądania i jednocześnie sformułował nowe żądania opiewające na kwotę wyrażoną w złotych, ale bez odsetek. Żądanie zasądzenia odsetek od powództwa wyrażonego w złotych pojawiło się dopiero piśmie powoda z dnia 13 lipca 2012 r., stanowiącym pismo podsumowujące złożone po zamknięciu rozprawy. Rozszerzenie powództwa o żądanie odsetek po zamknięciu rozprawy było oczywiście spóźnione i – zdaniem Sądu Polubownego – bezskuteczne. Nie zmienił tego fakt otwarcia zamkniętej rozprawy, skoro powód dokonał zmian w momencie nie dającym pozwanemu możliwości ustosunkowania się (pisma podsumowujące miały tylko podsumowywać stanowiska stron, a nie – je zmieniać i miały być ostatnimi pismami w sprawie). Dlatego też skład orzekający uznał, że zgodnie z zasadą równego traktowania stron i prawa strony do przedstawiania stanowiska, należało stworzyć taką możliwość pozwanemu. Otwarcie na nowo zamkniętej rozprawy miało na celu przywrócenie równowagi przez umożliwienie pozwanemu swobodnego wypowiedzenia się co do ostatecznie sprecyzowanych żądań

powoda. Nie zmieniło to oceny, że powód nie zgłosił skutecznie żądania zapłaty odsetek za okres od dnia wniesienia pozwu. Skoro żądanie w tym zakresie nie zostało skutecznie wniesione, nie mogło być tym samym przedmiotem rozstrzygnięcia w wyroku.

- **dowód**: wyrok Sądu Polubownego z dnia 18 grudnia 2012 r. wraz z uzasadnieniem w sprawie SA 108/10, 190/10W k. 27-62; pozew z dnia 31.03.2010 r., niesporne

Dnia 01 lutego 2013 r. (...) Zakład (...) na (...) SA w W. wniósł do Sądu Okręgowego w Warszawie Wydziału XX (...) skargę o uchylenie wyroku Sądu Polubownego – Sądu Arbitrażowego przy Krajowej Izbie Gospodarczej w W. z dnia 18 grudnia 2012 r. w sprawie SA 108/09 190/10 W.

Skarga ta została w Sądzie Okręgowym w Warszawie zarejestrowana pod sygnaturą akt XX GC 114/13. Wyrokiem z dnia 12 listopada 2013 r. Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił skargę. Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z dnia 21 listopada 2014 r. oddalił apelację (...) Zakładu (...) na (...) SA od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 12 listopada 2013 r.

Dnia 20 sierpnia 2015 r. (...) Zakład (...) na (...) SA sporządził skargę kasacyjną od wyroku Sadu Apelacyjnego z dnia 21 listopada 2014 r.

- **dowód**: skarga k. 82-90; niesporne

Pozwem z dnia 3 kwietnia 2013 r. (data wpływu pozwu do Sądu Arbitrażowego, podczas gdy data sporządzenia pozwu to 29 marca 2013 r.) (...) Spółka z o.o. w W. złożył do Sądu Arbitrażowego przy Krajowej Izbie Gospodarczej w W. pozew przeciwko (...) na (...) SA w W. o zasądzenie kwoty 6 689 838,76 zł wraz z dalszymi ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia niniejszego pozwu do dnia zapłaty, a to:

- kwoty 6 064 181,02 zł z tytułu odsetek ustawowych od dnia 1.04.2010 r. (data wniesienia pozwu w sprawie SA 108/10, 190/10W) do 18.12.2012 r. (data wydania wyroku w sprawie SA 108/10, 190/10W)

- kwoty 625 657,74 zł tytułem odsetek ustawowych od dnia 19.12.2012 r. (dzień następnny po dniu wydania wyroku w sprawie SA 108/10, 190/10 W) do dnia wniesienia niniejszego powództwa (tj. 29.03.2013 r.).

W uzasadnieniu tego powództwa (...) o.o. wyjaśniła, że roszczenia te stanowiły roszczenia akcesoryjne do tych, które były już przedmiotem postępowania przed Sądem Arbitrażowym, zainicjowanym przez powoda pozwem z dnia 31.03.2010 r. o zapłatę 8 437 360,02 euro z ustawowymi odsetkami. W tamtym postępowaniu powód zmienił powództwo w ten sposób, że zażądał od pozwanego kwoty 38 433 190,23 zł. Ostatecznie powód ograniczył żądanie do kwoty 35 662 917,52 zł wraz z odsetkami od dnia wniesienia pozwu w tamtej sprawie. Wyrokiem Sąd Arbitrażowy zasądził do pozwanego na rzecz powoda kwotę 17 392 618,15 zł. W wyroku tym jednak Sąd Arbitrażowy nie rozstrzygnął żądania powoda zasądzenia odsetek ustawowych od dnia wniesienia pozwu uznając, że powód żądania tego nie zgłosił skutecznie.

Z tych względów powód wyjaśnił, że obecnie żąda zapłaty skapitalizowanych odsetek ustawowych od poszczególnych roszczeń dochodzonych w postępowaniu arbitrażowym pod sygnaturą SA 108/10, SA 190/10W, na dzień wydania wyroku w tamtej sprawie oraz od kwot zasądzonych tamtym wyrokiem, w tym kosztów postępowania na dzień wniesienia niniejszego powództwa oraz zasądzenia odsetek ustawowych od ww. kwot od dnia wniesienia niniejszego powództwa do dnia zapłaty. W uzasadnieniu tego pozwu powód wyjaśnił sposób obliczenia skapitalizowanych odsetek ustawowych.

W odpowiedzi na ten pozew, (...) Zakład (...) na (...) SA w W. wniósł o:

- uznanie przez Sąd Arbitrażowy swojej niewłaściwości do rozpoznania sprawy w trybie art. 1180 k.p.c. z uwagi na nieważność zapisu na sąd polubowny zawartego w Umowie ramowej z dnia 1 marca 2004 r. i Umowie szczegółowej

z dnia 30 grudnia 2004 r., jako, że zostały one podpisane przez osoby (D. L. i S. M.) niedysponujące właściwym pełnomocnictwem; alternatywnie o:

- uznanie, że zapisy na sąd polubowny zawarte w Umowie ramowej z dnia 1 marca 2004 r. i Umowie szczegółowej z dnia 30 grudnia 2004 r., wygasły z uwagi na to, że Sąd Arbitrażowy wcześniej rozpoznający m.in. roszczenie o zapłatę tych samych odsetek, o które obecnie wystąpił powód, odmówił rozpoznania tego roszczenia odsetkowego; alternatywnie o:

- zawieszenie postępowania do czasu rozstrzygnięcia skargi pozwanego o uchylenie wyroku Sądu Arbitrażowego z dnia 18 grudnia 2012 r. w sprawie SA 108/09, 190/10W.

Wyrokiem z dnia 24 kwietnia 2014 r. Sąd Polubowny - Sąd Arbitrażowy przy Krajowej Izbie Gospodarczej w W. zasądził od pozwanego (...) Zakładu (...) na (...) SA w W. na rzecz powoda (...) Spółki z o.o. w W. kwotę 2 397 322,24 zł z odsetkami od dnia 3 kwietnia 2013 r. (data wniesienia pozwu o zapłatę odsetek od kwoty 17 193 355,45 zł) do dnia 24 kwietnia 2014 r. (data wydania wyroku w niniejszej sprawie) wraz z dalszymi odsetkami od dnia wydania wyroku oraz kwotę 59 558,07 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania. W pozostałym zakresie Sąd powództwo oddalił, a także zasądził do powoda na rzecz pozwanego kwotę 32 082 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu powyższego rozstrzygnięcia Sąd Polubowny wyjaśnił, iż w pierwszej kolejności – z uwagi na zarzuty pozwanego – objął badaniem kwestię kognicji Sądu Arbitrażowego w sprawie. Po wszechstronnej analizie umów zawartych przez strony, a zawierających zapisy na sąd polubowny, analizie oświadczeń przedstawicieli (...) o zatwierdzeniu czynności dokonanych przez S. M. i D. L., Zespół (...) uznał, że zapis na Sąd Arbitrażowy przy (...) w W. dokonany przez strony jest ważny.

Odnosząc się merytorycznie do żądań pozwu zasądzenia skapitalizowanych odsetek za opóźnienie, Sąd Arbitrażowy wyjaśnił – powołując się przepis art. 481 k.c. i utrwalone na jego tle orzecznictwo Sądu Najwyższego - że wysokość należności powoda została bezspornie ustalona w dniu 18 grudnia 2012 r. na kwotę 17 193 355,45 zł oraz na kwotę 199 262,70 zł tytułem kosztów postępowania. Stan opóźnienia pozwanego w zapłacie odsetek od kwoty 17 193 355,45 zł powstał dopiero z momentem, gdy pozwany nie spełniał tego świadczenia niezwłocznie po wezwaniu przez powoda (art. 455 k.c.). Takie opóźnienie powstało zatem dopiero z dniem wniesienia pozwu w przedmiotowej sprawie do Sądu Arbitrażowego (03.04.2013 r.). Pozwany pozostawał w opóźnieniu w zapłacie odsetek od kwoty 17 193 355,45 zł. Z tych względów należało zasądzić na rzecz powoda odsetki ustawowe od kwoty 17 193 355,45 zł za okres od 3 kwietnia 2013 r. (data wniesienia pozwu o ich zapłatę) do dnia 24 kwietnia 2014 r. (data wydania wyroku w niniejszej sprawie) w wysokości 2 397 322,24 zł wraz z dalszymi odsetkami od dnia wydania wyroku. W pozostałym zakresie powództwo zostało oddalone. Sąd Arbitrażowy uznał za bezzasadne żądanie odsetek od kwoty kosztów postępowania arbitrażowego zasądzonej w sprawie SA 108/09.

- **dowód:** pozew k. 64-69, odpowiedź na pozew, wyrok Sądu Arbitrażowego przy (...) wraz z uzasadnieniem k. 71-80.

Sąd zważył, co następuje:

Skarga w całości nie zasługiwała na uwzględnienie.

Stosownie do przepisu art. 1205 § 1 k.p.c., wyrok sądu polubownego wydany w Rzeczypospolitej Polskiej może zostać uchylony przez sąd wyłącznie w postępowaniu wszczętym na skutek wniesienia skargi o jego uchylenie, zgodnie z poniższymi przepisami.

Przepis ten reguluje w sposób szczególny jurysdykcję sądów polskich do rozpoznania skargi. Z regulacji tej wynika bowiem, że sądom polskim przysługuje jurysdykcja w zakresie rozpoznawania skarg o uchylenie wyroków sądów polubownych wydanych w Polsce. Decyduje więc miejsce wydania orzeczenia sądu polubownego.

W nauce i judykaturze na tle powołanego przepisu panuje pogląd, zgodnie z którym wniesienie skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego jest jedynym środkiem prawnym, który może doprowadzić do uchylenia tego wyroku. Ponadto, skarga o uchylenie wyroku może dotyczyć tylko takich wyroków, w których sąd polubowny rozstrzygnął o

żądaniach strony, czyli rozstrzygnął sprawę merytorycznie. Nie jest zaś dopuszczalna skarga od wyroku, w którym sąd polubowny jedynie formalnie zakończył postępowanie.

Legitymowanym do wniesienia skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego jest strona.

Podstawy prawne skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego zostały wskazane w przepisie art. 1206 § 1 k.p.c., zgodnie z którym strona może w drodze skargi żądać uchylenia wyroku sądu polubownego, jeżeli:

- 1) brak było zapisu na sąd polubowny, zapis na sąd polubowny jest nieważny, bezskuteczny albo utracił moc według prawa dla niego właściwego;
- 2) strona nie była należycie zawiadomiona o wyznaczeniu arbitra, o postępowaniu przed sądem polubownym lub w inny sposób była pozbawiona możliwości obrony swoich praw przed sądem polubownym;
- 3) wyrok sądu polubownego dotyczy sporu nieobjętego zapisem na sąd polubowny lub wykracza poza zakres takiego zapisu, jeżeli jednak rozstrzygnięcie w sprawach objętych zapisem na sąd polubowny daje się oddzielić od rozstrzygnięcia w sprawach nieobjętych tym zapisem lub wykraczających poza jego zakres, wyrok może być uchylony jedynie w zakresie spraw nieobjętych zapisem lub wykraczających poza jego zakres; przekroczenie zakresu zapisu na sąd polubowny nie może stanowić podstawy uchylenia wyroku, jeżeli strona, która brała udział w postępowaniu, nie zgłaszała zarzutów co do rozpoznania roszczeń wykraczających poza zakres zapisu;
- 4) nie zachowano wymagań co do składu sądu polubownego lub podstawowych zasad postępowania przed tym sądem, wynikających z ustawy lub określonych przez strony;
- 5) wyrok uzyskano za pomocą przestępstwa albo podstawą wydania wyroku był dokument podrobiony lub przerobiony;
- 6) w tej samej sprawie między tymi samymi stronami zapadł prawomocny wyrok sądu.

Zgodnie z przepisem art., (...) § 2 k.p.c. uchylenie wyroku sądu polubownego następuje także wtedy, gdy sąd stwierdził, że:

- 1) według ustawy spór nie może być rozstrzygnięty przez sąd polubowny;
- 2) wyrok sądu polubownego jest sprzeczny z podstawowymi zasadami porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej (klauzula porządku publicznego).

Na tle powołanego przepisu, w judykaturze utrwalił się pogląd, zgodnie z którym zadaniem sądu w postępowaniu wywołanym skargą o uchylenie wyroku sądu polubownego nie jest merytoryczne rozstrzygnięcie sprawy, wcześniej rozpoznanej przez sąd polubowny, z zastosowaniem przepisów prawa materialnego i procesowego, lecz wyłącznie dokonanie oceny zasadności skargi w świetle przesłanek z art. 1206 k.p.c. Sąd do którego wniesiono skargę o uchylenie wyroku sądu polubownego nie działa jak sąd II instancji uprawniony do merytorycznego badania sprawy z zastosowaniem przepisów prawa materialnego, lecz dokonuje oceny zaskarżonego wyroku jedynie w perspektywie naruszeń wskazanych w ww. przepisie. Orzeczenie sądu państwowego ogranicza się w tym wypadku bądź do uchylenia wyroku sądu polubownego w całości lub w części, bądź do oddalenia skargi. (por. wyrok SA w Poznaniu z dnia 16 listopada 2005 r. I ACa 912/05, wyrok SN z dnia 13 grudnia 1967 r. ICR 445/67).

Z uwagi na fakt, że skarżący w niniejszej sprawie wnosząc o uchylenie wyroku Sądu Arbitrażowego przy Krajowej Izbie Gospodarczej w W. wydanego w sprawie SA 67/13 w punktach III i IV, powołał dwie podstawy prawne swojego żądania, poniżej zostaną zaprezentowane ustalenia Sądu odnośnie każdej z tych podstaw.

Pierwszy i zasadniczy zarzut skarżącego opierał się na podstawie art. 1206 § 2 pkt 2 k.p.c., a to na twierdzeniu, że wyrok sądu polubownego jest sprzeczny z podstawowymi zasadami porządku prawnego RP (klauzula porządku publicznego) podnosząc, że podstawowymi zasadami porządku prawnego są fundamentalne zasady konstytucyjne dotyczące

ustroju społeczno-gospodarczego oraz naczelną zasadę rządzącą poszczególnymi dziedzinami prawa materialnego i procesowego. Jedną z takich zasad jest ochrona praw podmiotowych, do których zalicza się prawo wierzyciela do żądania odsetek od dłużnika za opóźnienie. Podstawowymi zasadami zaś w zakresie odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem zobowiązania, jest obowiązek naprawienia wyrządzonej w ten sposób szkody, a odsetki za opóźnienie należą się od dnia popadnięcia dłużnika w opóźnienie nawet gdyby wierzyciel nie poniósł z tego tytułu szkody. Skarżący wskazywał, że prawo do odsetek powstaje z mocy samego prawa z chwilą opóźnienia i niezależnie od tego, czy roszczenie to zostało podniesione. Dłużnik zaś popada w opóźnienie jeżeli nie spełnia świadczenia pieniężnego w terminie w jakim stało się ono wymagalne, także wtedy gdy kwestionuje jego istnienie lub wysokość świadczenia. Wyjątkiem są odsetki za opóźnienie w spełnieniu świadczenia odszkodowawczego, które jest uzależnione od wezwania dłużnika do zapłaty świadczenia głównego. Tymczasem sąd polubowny uznał, że roszczenie skarżącego mogło powstać dopiero z chwilą bezspornego wyjaśnienia wszystkich okoliczności koniecznych do ustalenia jego wysokości, a więc w dniu 18 grudnia 2012 roku (data wydania pierwszego wyroku SA) oraz wezwania do jego zapłaty poprzez doręczenie odpisu pozwu w sprawie o sygn. akt SA 67/13. Zdaniem skarżącego był to rażąco błędny merytoryczny w zakresie ustalenia momentu powstania roszczenia o zapłatę odsetek.

Skoro prawo do odsetek jest podstawowym prawem podmiotowym, a sąd polubowny oddalając w części roszczenie odsetkowe skarżącego (ustalając inny, późniejszy od oczekiwań skarżącego termin wymagalności roszczenia) naruszył konstytucyjną zasadę ochrony innych praw majątkowych

W konsekwencji Skarżący podnosił, że zaskarżony wyrok jest sprzeczny z zasadą pewności i bezpieczeństwa obrotu, jedną z najważniejszych zasad prawa prywatnego, a wywodzi się z art. 2 Konstytucji RP.

Zgodnie ze stanowiskiem utrwalonym w judykaturze, ocena czy orzeczenie sądu polubownego nie uchybia podstawowym zasadom porządku publicznego musi być sformułowana w sposób zawężający, co oznacza, że pozytywne odwołanie się do klauzuli porządku publicznego (art. 1206 § 2 pkt 2 k.p.c.) jest możliwe tylko wtedy, gdy skutki orzeczenia sądu polubownego prowadziłyby do istotnego naruszenia tych zasad. Merytoryczne badanie orzeczenia sądu polubownego przez sąd powszechny ogranicza się do oceny czy zapadły wyrok nie narusza zasad praworządności. Zakaz kontroli merytorycznej takiego orzeczenia, związany jest z istotą stosowania klauzuli porządku publicznego. Przy jej stosowaniu nie chodzi bowiem o to, aby oceniane orzeczenie było zgodne z wszystkimi wchodzącymi w grę bezwzględnie przepisami prawa, lecz o to, czy wywarło ono skutek sprzeczny z podstawowymi zasadami krajowego porządku publicznego. (por. wyrok SN z dnia 07 stycznia 2009 r. II CSK 397/08; wyrok SN z dnia 09 marca 2012 r. I CSK 312/11)

W orzecznictwie za podstawowe zasady polskiego porządku prawnego uznano m.in. zasadę restytucyjnego charakteru odpowiedzialności odszkodowawczej, zasadę równego traktowania wierzycieli w postępowaniu układowym, zasadę wolności gospodarczej, swobodę umów, zasadę autonomii woli stron i równości podmiotów, zasadę pacta sunt servanda, a w zakresie procesowego porządku publicznego - zasadę wszechstronnego rozpoznania sprawy, jeżeli jej naruszenie ma charakter rażący.

Powtórzyć należy, że istota zarzutu skarżącego sprowadza się do żądania uchylecia wyroku sądu polubownego z tego powodu, że sąd ten błędnie ustalił datę wymagalności roszczenia skarżącego, a w konsekwencji częściowo oddalił roszczenie odsetkowe. Należy wyraźnie stwierdzić, że rozstrzygnięcie tej okoliczności prowadziło do merytorycznego badania sprawy przez Sąd Okręgowy, jako sąd drugiej instancji.

Po raz kolejny trzeba zaznaczyć, że kognicja sądu powszechnego rozpoznającego skargę o uchylenie wyroku sądu polubownego nie obejmuje, co do zasady, kontroli zgodności wyroku sądu polubownego z prawem materialnym, ani badania, czy ma on oparcie w faktach wskazanych w jego uzasadnieniu (m. in. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 21 grudnia 2004 r., I CK 405/04, niepubl., z dnia 8 grudnia 2006 r., V CSK 321/06, niepubl., z dnia 11 maja 2007 r., I CSK 82/07, OSNC 2008, nr 6, poz. 64, z dnia 3 września 2009 r., I CSK 53/09, niepubl.). W toku postępowania wywołanego skargą o uchylenie wyroku sądu polubownego, sąd powszechny nie bada również zgodności wyroku sądu polubownego z właściwym w sprawie prawem materialnym. Zadaniem sądu powszechnego rozpoznającego skargę

o uchylenie wyroku sądu polubownego jest zbadanie jedynie, czy w sprawie nie wystąpiła ustawowa podstawa do uchylenia tego wyroku (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2013 r., IV CSK 187/13). Taka podstawa zachodzi wówczas, gdy naruszenie prawa materialnego przez sąd polubowny prowadzi do następstw niedających się pogodzić z podstawowymi zasadami polskiego porządku prawnego, tj. do skutków sprzecznych w sposób oczywisty i rażący z tymi zasadami – choćby tylko jedną z nich (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia: 28 kwietnia 2000 r., II CKN 267/00, 11 maja 2007 r., I CSK 82/07, 11 czerwca 2008 r., V CSK 8/08, 7 stycznia 2009 r., II CSK 397/08, 3 września 2009 r., I CSK 53/09). Sama tylko nieprawidłowa wykładnia prawa materialnego, ani też jego niewłaściwe zastosowanie przez sąd polubowny nie uzasadnia uwzględnienia skargi. Naruszenie prawa materialnego będzie stanowiło podstawę uchylenia wyroku jedynie wówczas, gdy jego skutki nie dają się pogodzić z podstawowymi zasadami porządku prawnego. Wykładnia tego pojęcia powinna mieć charakter zawężający. Jak podnosi się w orzecznictwie przedmiotowa ocena powinna być przeprowadzana ad casum i być dokonywana ostrożnie (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 maja 2007 r., I CSK 82/07). Podejście takie jest uzasadnione tym, że strony dokonując wyboru, polegającego na poddaniu sporu rozstrzygnięciu sądu polubownego, w którym mogą uzyskać szybsze niż przed sądem powszechnym rozstrzygnięcie sprawy, powinny jednocześnie mieć na uwadze, że wiąże się on z rezygnacją z niektórych gwarancji procesowych obowiązujących w postępowaniu sądowym i liczyć się z ograniczonym zakresem kontroli sądu powszechnego w odniesieniu do wyroku wydanego w postępowaniu polubownym (wyrok SN z dnia 15 maja 2014 r., II CSK 557/13).

Rację ma skarżący, że prawo do odsetek jest prawem podmiotowym przysługującym wierzycielowi niezależnie od tego czy w związku z opóźnieniem czy też zwłoką dłużnika poniósł jakąkolwiek szkodę i niezależnie od wezwania go do zapłaty o ile termin świadczenia pieniężnego jest oznaczony jednak skorzystanie z tego uprawnienia zależy wyłącznie od woli wierzyciela. Wprawdzie charakter normy art. 481 § 1 k.c. budzi kontrowersje w doktrynie, jednak Sąd Najwyższy w wyrokach z dnia 2 października 1969 r. II CR 508/69 (OSPika z 1971 r., nr 5, poz. 88) oraz z dnia 22 listopada 2006 r. (V CSK 299/06) uznał przepis ten za normę względnie obowiązującą. Jak stwierdził Sąd Najwyższy w drugim z powołanych wyroków, przepisy kodeksu cywilnego mają w zasadzie charakter dyspozytywny, a jeżeli są przepisami bezwzględnie obowiązującymi, z reguły wynika to z ich treści. Treść art. 481 § 1 k.c. nie wskazuje na taki charakter tego przepisu, a w konsekwencji nie stanowi podstawowej zasady porządku publicznego. Odmierna od oceny sądu polubownego, ocena powstania wymagalności roszczenia skarżącego, a w konsekwencji odmienna ocena daty, od jakiej skarżący mógł żądać odsetek od świadczenia głównego nie może prowadzić do uchylenia zaskarżonego wyroku. Niedopuszczalne jest badanie czy sąd polubowny należycie rozstrzygnął sprawę pod względem faktycznym i prawnym, a jedynie czy nie doszło do naruszenia klauzuli porządku publicznego. Żądanie zrewidowania przez Sąd Okręgowy ustaleń faktycznych i oceny prawnej w zakresie daty wymagalności roszczenia skarżącego wykracza poza zakres kontroli sądu państwowego albowiem wymagałoby poczynienia przez Sąd Okręgowy własnych ustaleń faktycznych, a w konsekwencji merytoryczne rozpoznanie sprawy. Nawet błędna wykładnia przepisów o przedawnieniu bądź prekluzji przez sąd polubowny nie może być uznana, za uchybienie podstawowym zasadom porządku prawnego (zob. wyroki SN z 21.12.1973r. ICR 663/73, 14.05.2014r. II CSK 557/13). Ustalenie wymagalności roszczenia wiąże się zaś nie tylko z możliwością żądania odsetek ale również z rozpoczęciem biegu okresu przedawnienia.

Sąd Arbitrażowy w postępowaniu o sygn. akt SA 67/13 ustalił datę wymagalności roszczenia skarżącego m.in. na 3 kwietnia 2013 roku, a więc chwilę faktycznego wniesienia pozwu w tej sprawie. Wskazać trzeba, że zasadność roszczenia głównego skarżącego oraz jego wysokość zostały ustalone w wyroku z 18 grudnia 2012 roku (SA 108/10), przy czym Sąd Arbitrażowy uwzględnił odsetki jedynie do dnia wniesienia pozwu w tej sprawie a więc do 31 marca 2010 roku. Uwzględniając roszczenie skarżącego w części nie przyznał od zasądzonej kwoty odsetek uznając, że skarżący nieskutecznie złożył żądanie ich uwzględnienia. W związku z powyższym dopiero od dnia następnego po uprawomocnieniu się wyroku z 18 grudnia 2012 roku zaczął biec termin jego przedawnienia, a więc był to równocześnie dzień, w którym nastąpiła jego wymagalność (dłużnik z chwilą uprawomocnienia się wyroku wie ile i komu zapłacić). Nie ma więc racji skarżący, że wymagalność jego roszczenia rozpoczęła się już w dniu wniesienia pozwu w sprawie SA 108/10 (30.03.2010r./01.04.2010r.). Niemniej błędne ustalenia sądu arbitrażowego w tym zakresie, a w konsekwencji orzeczenie w takim kształcie nie narusza naczelnej zasady prawa

cywilnego, a naruszenie prawa materialnego nie prowadzi do następstw niedających się pogodzić z podstawowymi zasadami polskiego porządku prawnego, tj. do skutków sprzecznych w sposób oczywisty i rażący z tymi zasadami. Nieprawidłowa wykładnia prawa materialnego, niewłaściwe jego zastosowanie przez sąd polubowny nie uzasadniało więc uwzględnienia skargi.

Jeśli chodzi o drugi zarzut, to jest niezachowanie podstawowych zasad postępowania przed sądem polubownym (art. 1206 §4 k.p.c.) oraz rozstrzygnięcia sporu według prawa niewłaściwego dla danego stosunku prawnego (art. 1194 §1 k.p.c.) polegające na rażącym naruszeniu prawa materialnego przez sąd polubowny poprzez dokonanie wadliwej wykładni art. 481 §1 k.p.c. w zw. z art. 455 k.c., to również nie prowadził on do uchylenia zaskarżonego wyroku.

Zgodnie z art. 1206 § 1 pkt 4 k.p.c. strona może w drodze skargi żądać uchylenia wyroku sądu polubownego, jeżeli nie zachowano wymagań co do składu sądu polubownego lub podstawowych zasad postępowania przed tym sądem, wynikających z ustawy lub określonych przez strony. Zgodnie zaś z art. 1194 k.p.c. § 1 Sąd polubowny rozstrzyga spór według prawa właściwego dla danego stosunku, a gdy strony go do tego wyraźnie upoważniły - według ogólnych zasad prawa lub zasad słuszności; § 2 W każdym jednak przypadku sąd polubowny bierze pod uwagę postanowienia umowy oraz ustalone zwyczaje mające zastosowanie do danego stosunku prawnego. Zgodnie z § 5 ust.1 pkt 1 Regulaminu Sąd Arbitrażowy był zobowiązany rozstrzygnąć spór według prawa materialnego właściwego dla stosunku prawnego łączącego strony tj. prawa polskiego.

Sąd Arbitrażowy nie naruszył żadnego z wyżej wymienionych przepisów, a spór został rozstrzygnięty zgodnie z polskim prawem materialnym i procesowym. Naruszenie prawa materialnego w postaci błędnie ustalonej daty wymagalności roszczenia głównego skarżącego nie było rażące i nie stanowiło naruszenia naczelnej zasady prawa cywilnego, a orzeczenie nie jest sprzeczne z klauzulą porządku publicznego. Dodać należy, że zaskarżony wyrok Sądu Arbitrażowego zawiera rozstrzygnięcie odnośnie wszystkich zgłoszonych w pozwie roszczeń, jak i obszerne uzasadnienie tego rozstrzygnięcia.

W oparciu o powyższe ustalenia, Sąd uznał zarzuty skarżącego Sąd Okręgowy uznał za nieskuteczne co prowadziło do oddalenia skargi.

Orzeczenie o kosztach procesu uzasadnia przepis art. 98 § 1 k.p.c., statuujący zasadę odpowiedzialności za wynik procesu. Skarżącego zatem jako przegrywającego sprawę, należało obciążyć kosztami postępowania poniesionymi przez uczestnika, na które to koszty składały się koszty zastępstwa procesowego oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa.

SSO Iwona Grzegorzewska

z/odpis doręczyć pełnomocnikowi skarżącego.

SSO Iwona Grzegorzewska